

In naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle

Lezen Leven Instituut

Driejarenplan

{We zullen hen onze tekenen laten zien aan de horizonen en in henzelf, zodat het voor hen duidelijk wordt dat het de waarheid is. Is het dan niet genoeg voor jouw Heer dat Hij over alles Getuige is?}

Soera *Fuṣṣilat*, vers 53

Inhoudsopgave

Lezen Leven Instituut: waarom?	3
Curriculum	5
Persoonlijke Vorming	8
Religieuze Vorming	12
Algemene Culturele Vorming	16
Sociale en Politieke Vorming	18
Semesterindeling	21

Lezen Leven Instituut: waarom?

Stichting Lezen Leven hecht aan een geestelijk rijk leven en algemene, culturele en intellectuele vorming. Voor een goed begrip van onze religie en onze taak als mens op deze wereld is niet alleen kennis nodig van de traditionele islamitische wetenschappen, maar ook van de mens zelf, hoe de wereld waarin hij zich begeeft reflecteert in zijn innerlijke leven, en hoe de mens dat innerlijke leven heeft omgezet in geestelijke producten.

Wij gaan er vanuit dat er twee vormen van openbaring (*wahy*) zijn, die beide noodzakelijk zijn te bestuderen voor een goed evenwichtig religieus begrip: enerzijds de openbaring van de Koran en het voorbeeld van de Profeet, anderzijds de openbaring van de schepping.¹

De Koran en het voorbeeld van de Profeet (s) zijn beide in tekstuele vorm aan ons overgeleverd. Daaruit zijn de traditionele islamitische wetenschappen voortgevloeid om deze vorm van openbaring zo goed mogelijk te begrijpen. Binnen de Nederlandse context zijn hier inmiddels meerdere initiatieven voor en het is uitdrukkelijk niet onze wens hier een nieuw initiatief in te ontwikkelen.

De bestudering van de andere vorm van openbaring, de schepping en de plaats van de mens daarin, vraagt echter nog om nieuwe initiatieven in de Nederlandse context. Om Allah Zelf beter proberen te begrijpen, en beter te begrijpen wat Hij van ons vraagt, zullen we niet alleen Zijn Boek moeten bestuderen en het voorbeeld van Zijn Profeet (s), maar ook de wereld die Hij geschapen heeft, en de mens die een bijzondere plaats inneemt binnen Zijn schepping als rationeel en moreel wezen: “Wij hebben de kinderen van Adam geëerd” (Q17:70). Er is niet alleen kennis van de teksten (*‘ilm al-nuṣūṣ*) nodig, maar ook kennis van de realiteit waarin we de boodschap van die teksten wensen te volgen (*‘ilm al-wāqī‘*).

Dit idee van de wereld en de mens als locus van openbaring van Zijn tekenen komt naar voren in het volgende vers: "We zullen hen onze tekenen laten zien aan de horizons en in henzelf" (Q41:53).

We zullen de horizons (*āfāq*) moeten begrijpen –middels de 'wereldse' wetenschappen die zich bezighouden met het begrijpen van de schepping, en het innerlijke leven van de mens, de '*anfus*', middels de geestes- en menswetenschappen. Daarin liggen allemaal tekenen van Allah besloten, en aan ons is de opdracht deze te leren lezen.

---

¹ Dit idee van twee vormen van openbaring, het Boek en de schepping, is verder uitgewerkt door Tariq Ramadan in *Radical Reform: Islamic Ethics and Liberation* (Oxford: Oxford University Press, 2009). Hij betoogt dat binnen de wetenschap van de islamitische ethiek kennis van de realiteit (*‘ilm al-wāqī‘*) een gelijke positie dient in te nemen als kennis van de teksten (*‘ilm al-nuṣūṣ*) en dat de specialisten in het bestuderen van beide vormen van openbaring een gelijkwaardige gesprekspartners dienen te zijn in het formuleren van ethische antwoorden op hedendaagse kwesties.

Met dit idee als leidend principe willen wij als stichting initiatieven ontplooiën om de islamitische en Europese culturele en intellectuele geschiedenis te bestuderen, kritisch te bevragen en bediscussiëren. Wij willen een generatie van (jong)volwassenen ondersteunen in hun geestelijke ontwikkeling (*adab*) opdat zij, middels *tadabbur* (contemplatie), *muaddab* (cultureel verfijnd) worden. De geestes- en menswetenschappen verdienen een religieus geïnspireerde bestudering en bevraging, en wij wensen die bevraging actief te faciliteren middels onze activiteiten en middels het opbouwen van een netwerk van studenten, academici en belangstellenden.

Wij constateren dat, met een overheid die zich steeds verder terugtrekt uit de kunst- en cultuursector, en met een “crisis van de geesteswetenschappen” aan onze universiteiten, in toenemende mate behoefte is aan particulier initiatief op het gebied van culturele en intellectuele vorming. Wij geloven dat hier voor de islamitische gemeenschap een verantwoordelijkheid ligt. Wij beogen in intellectueel, cultureel en levensbeschouwelijk opzicht onze verantwoordelijkheid hiervoor te nemen vanuit een islamitische grondhouding.

Wij beogen in hetgeen wij doen Allah te dienen. Het contact met elkaar vergroot onze *tadabbur* (contemplatie) en onderwerping aan Allah. *Tadabbur* leidt tot een dieper godsbesef en religiositeit. Wij zoeken naar deze diepgang middels ons samenzijn en onze activiteiten.

De primaire doelgroep van onze activiteiten is een kerngroep van 20 studenten die een heel onderwijscurriculum van 3 jaar volgen. Verder kunnen belangstellenden zich tegen een vergoeding aanmelden voor losse cursussen uit dit curriculum.

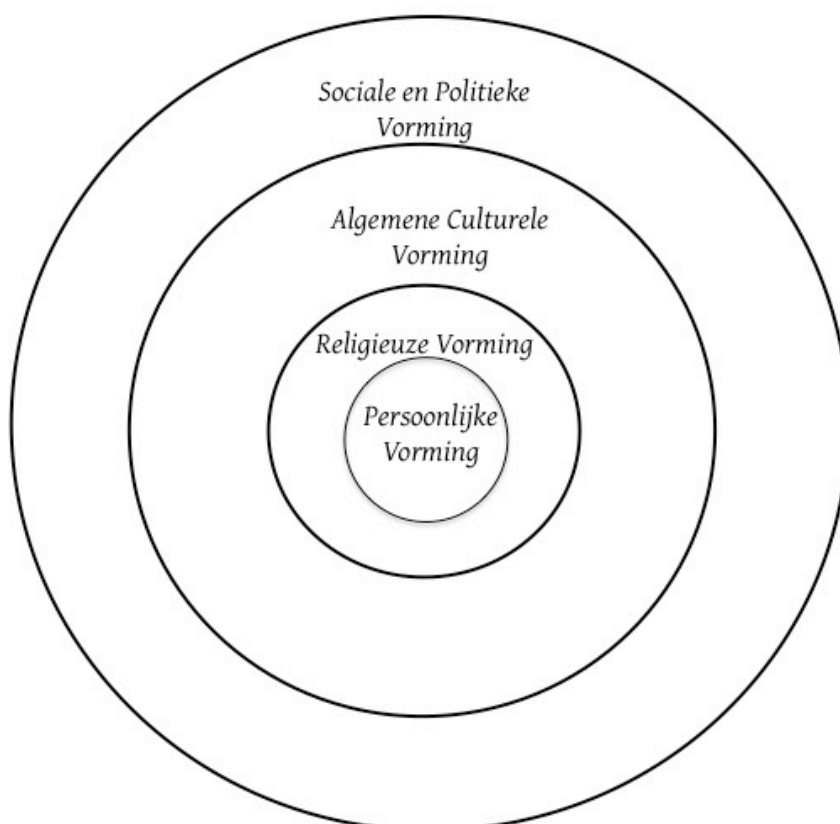
Curriculum

Bij het instituut wordt een semesterstructuur gevolgd die samenvalt met de academische jaarkalender. Een jaar bestaat uit 2 semesters, een semester bestaat uit 2 blokken. Het curriculum is zodanig opgebouwd dat ieder blok 1 cursus gevolgd wordt. Over de gehele 3 jaar worden dus 12 cursussen aangeboden.

1 Cursus heeft een totale studiebelasting van 40 uur. Dit bestaat uit 2 uur fysieke aanwezigheid in de lesbijeenkomsst per week (10 bijeenkomsten per blok), en 2 uur zelfstudie en lesvoorbereiding per week.

Het curriculum is opgebouwd langs 4 hoofdthema's die als samenvloeiende cirkels van wederkerige beïnvloeding opgevat kunnen worden:

- persoonlijke vorming
- religieuze vorming
- algemene culturele vorming
- sociale en politieke vorming

4 Cursussen Persoonlijke Vorming

Logica en Kritisch Denken

3 extracurriculaire studieweekenden:

De Zeven Eigenschappen van Covey;
Communicatie, public speaking en media
Identiteitsvorming

4 Cursussen Religieuze vorming

Islamitische Denkers uit Verleden en Heden

De Grens tussen Geloof en Ongeloof

Islamitische Theologie en Theodicee

Inleiding Wereldreligies

4 Cursussen Algemene Culturele Vorming

Capita selecta Wereldliteratuur

Inleiding Kunstgeschiedenis

Inleiding Global History

Vrije leeslijst

3 Cursussen Sociale en Politieke Vorming

Geschiedenis van het Sociale en Politieke Denken

Maatschappij en Politiek in Nederland en Europa

Een seculiere tijd?

Verdeeld over de 3 studiejaren ziet de cursusindeling er als volgt uit:

Jaar 1

Blok 1	Logica en Kritisch Denken
Blok 2	Inleiding Islamitische Denkers
Blok 3	Capita Selecta Wereldliteratuur
Blok 4	Geschiedenis van het Sociale en Politieke Denken
Extracurr.	Studieweekend De Zeven Eigenschappen

Jaar 2

Blok 1	Inleiding Wereldreligies
Blok 2	De grens tussen geloof en ongelooft
Blok 3	Inleiding Kunstgeschiedenis
Blok 4	Maatschappij en politiek in Nederland en Europa
Extracurr.	Studieweekend Communicatie, public speaking en media

- Jaar 3
- Blok 1 Islamitische theologie en theodicee
  - Blok 2 Inleiding Global History
  - Blok 3 Een seculiere tijd?
  - Blok 4 Vrije leeslijst en eindreflectie
  - Extracurr. Studieweekend *Roots&Bees* Identiteitsvorming (Me Myself and Us)

Extracurriculaire activiteiten

Binnen de extracurriculaire activiteiten is extra aandacht voor persoonlijke vorming. In de setting van studieweekenden op landelijke locaties met een goede balans van in- en ontspanning wordt aandacht besteed aan introspectie, communicatie en investeren in de onderlinge relaties. Daarnaast zijn er incidenteel extra lezingen en workshops, en zijn er wekelijks lessen uit een samenvatting van Ghazali's *Iḥyā' 'Ulūm al-Dīn*, waarin aandacht is voor ontwikkelen van intellectuele oprechtheid en het verbeteren van de toestand van het innerlijke leven.

Persoonlijke vorming

Bij de cursussen binnen het domein Persoonlijke Vorming draait het om het opdoen van zelfkennis: wie ben ik, wat voor type persoonlijkheid heb ik en hoe heb ik deze gevormd, wat wil ik bereiken in mijn leven en hoe kan ik dat bereiken? Wat zijn mijn communicatiestijlen, wat gaat daarin goed en wat zijn mijn valkuilen? Met welke kwaliteiten kan ik een constructieve bijdrage leveren aan mijn omgeving? Hoe kan ik kritischer leren denken en zorgen dat ik goed en logisch argumenteer? Hoe zet ik mijn kennis en intellectuele kracht oprecht in dienst van God en zijn schepping? Je leert kortom jezelf door en door kennen zodat je je relaties met Allah en je omgeving kunt optimaliseren.

Titel cursus   Logisch redeneren en kritisch denken

Literatuur   Edward Ryan Moad, *Logic and Critical Thinking: An Introduction for Muslim Students* (Kazi Publications, 2017)

Beschrijving

Deze cursus is vanzelfsprekend de eerste cursus van het hele curriculum. Het vormt de basis voor alle verdere intellectuele activiteiten van de komende jaren. Aan de hand van het cursusboek van [Edward Moad](#) leert de student de fundamenteën van logisch redeneren, en belangrijke vaardigheden voor kritisch denken en argumenteren. In deze methode wordt dit alles binnen een islamitische context geplaatst, en wordt kritisch gekeken naar het idee dat logisch redeneren typisch iets is voor de westerse cultuur met een universele aanspraak.

Leerdoelen

- De cursist kent de basisprincipes van kritisch denken en logisch redeneren en kan deze zelf toepassen

Toetsing

De methode bevat wekelijkse opdrachten, deze maakt de cursist en houdt hij bij in een portfolio die hij aan het einde van de cursus aan de docent overhandigt.

Titel cursus   De zeven eigenschappen

Literatuur   Stephen R. Covey, *De zeven eigenschappen van effectief leiderschap* (Amsterdam: Business Contact, 2002)
Stephen R. Covey, *The 7 Habits of Highly Effective People: Personal Workbook* (New York: Fireside, 2003)
Jan Kuipers & Ben Tiggelaar, *De kleine Covey: De zeven eigenschappen samengevat* (Amsterdam: Business Contact, 2015)

Beschrijving

Stephen Covey's *De Zeven Eigenschappen* geldt als een klassieker in het bedrijfsleven voor het verbeteren van professioneel succes. Het is echter veel breder toepasbaar, en kan helpen om meer bewust te zijn waarom en hoe je dingen doet in zowel je werk als je privéleven, wat je echt belangrijk vindt te bereiken, en hoe je dat zo effectief mogelijk kunt bereiken. De zeven eigenschappen zijn te verdelen in drie clusters: onafhankelijkheid (wees proactief, begin met het eind voor ogen, belangrijke dingen eerst), interdependentie (win-win denken, eerst begrijpen dan pas begrepen worden, werk synergetisch), en constante verbetering (houd de zaag scherp). In deze cursus worden deze zeven eigenschappen uitgebreid besproken en leert de cursist middels werkvormen in groepsverband en persoonlijke opdrachten reflecteren op wat voor hemzelf belangrijk is.

Leerdoelen

- De cursist heeft kennis van de zeven eigenschappen beschreven door Covey en kan deze reflectief toepassen op zichzelf
- De cursist weet een verbinding te leggen tussen de zeven eigenschappen en zijn eigen religieuze kader

Toetsing

De cursist sluit af met een persoonlijk reflectierapport op de zeven eigenschappen.

Titel cursus   Inleiding communicatie, public speaking en media

Beschrijving

In ons leven communiceren we dagelijks in verschillende contexten. Goede communicatie is cruciaal voor het onderhouden van goede relaties, zowel professioneel als privé. Deze cursus vergroot het bewustzijn over de verschillende communicatiestijlen die er zijn, wat een prototype van goede communicatie is, wat er vaak misgaat en hoe je communicatiestijl samenhangt met je persoonlijkheid. Hoe kun je op zo een manier communiceren dat er een win-winsituatie ontstaat? Hoe communiceer je in geval van conflicten? In de bijeenkomsten van deze cursus worden zowel theoretische modellen van communicatie besproken als in de praktijk hiermee geoefend. Ook wordt ingegaan op retorica en argumenteren, en hoe men goed een publieke voordracht kan houden, en hoe men zich kan verhouden tot (sociale) media.

Leerdoelen

- De cursist heeft kennis van verschillende bestaande communicatiestijlen en hoe die samenhangen met de persoonlijkheid

- De cursist is zich bewust van zijn eigen communicatiepatronen, de sterke punten daarvan en mogelijke valkuilen
- De cursist leert over de potenties en valkuilen van (sociale) media en kan zich hier goed toe verhouden
- De cursist beheerst de basis van retorica en argumenteren, en weet hoe hij succesvol een publieke voordracht moet houden

Toetsing

De cursist schrijft een reflectieverslag over zijn eigen communicatiestijl en houdt een publieke voordracht over een onderwerp naar keuze voor de andere cursisten.

Titel Cursus   Identiteitsvorming

Beschrijving

Nog nader in te vullen

Toetsing

Nog nader in te vullen

Titel cursus   De weg van de doelgerichten

Literatuur   Vertaalde delen van Ibn Qudāmah's *Mukhtaṣar Minhāj al-Qāṣidīn*

Beschrijving

Persoonlijk vorming is natuurlijk niet los te zien van religie. *Mukhtaṣar Minhāj al-Qāṣidīn* (Samenvatting van de weg van de doelgerichten) is een samenvatting van imam Ghazali's beroemde *Iḥyā' 'Ulūm al-Dīn*, van de Hanbalitische geleerde Ibn Qudāma al-Maqdisī. In dit werk wordt de inwendige beleving van de religie besproken: de hogere doelen van het vergaren van kennis, diepere betekenissen van handelingen van aanbidding (*'ibādāt*) en van menselijke interactie (*mu'āmalāt*), het cultiveren van goede eigenschappen en de ziektes van het hart. Deze lessen worden wekelijks gegeven op de vaste leslocatie en zijn open voor een algemeen publiek.

Leerdoelen

- De cursist raakt bekend met de auteurs, hun leefwereld en de doelen van hun werk.
- De cursist begrijpt het religieuze belang van kennis opdoen, en kan reflecteren op hoe hij zijn eigen studie en (wetenschappelijke) kennis in dienst kan stellen van zijn religie
- De cursist leert de diepere betekenissen kennen van daden van aanbidding (*'ibādāt*)
- De cursist leert de diepere betekenissen kennen van de omgang met de schepping (*mu'āmalāt*)

- De cursist leert de door de islam geprezen karaktereigenschappen kennen en reflecteert hoe hij deze in zichzelf kan verbeteren
- De cursist leert de ziektes van het hart kennen en reflecteert hoe hij deze in zichzelf kan voorkomen

Toetsing

De toetsing vindt plaats op de Dag der Opstanding.

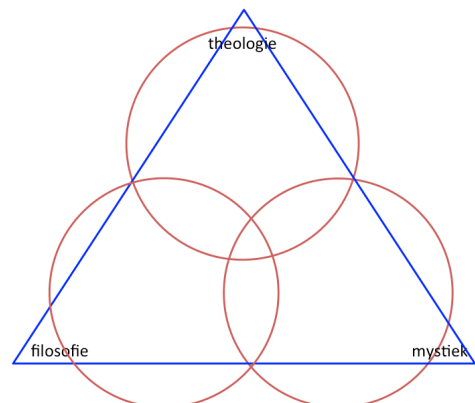
Religieuze vorming

Het instituut heeft uitdrukkelijk niet de ambitie traditioneel-religieuze vakken te doceren op de wijze waarop deze ook aan de islamitische instanties van hoger onderwijs gedoceerd worden. Wel is er ruimte binnen het curriculum voor algemene religieuze vorming. Bij de islamitisch-inhoudelijke cursussen staat het begrijpen van verschillen tussen moslims en hoe dat een basis heeft in onze geleerde traditie centraal. Doel is niet zozeer het onderwijzen in één religieus-normatieve denkrichting, maar het bewust maken van verschillende denkrichtingen zodat de student zelf bewust keuzes kan maken. Daarnaast wordt een algemene inleiding wereldreligies verzorgd, zodat de student een globaal begrip heeft van ontstaan, ontwikkeling en groei van de grote wereldreligies en zo erop kan reflecteren hoe zijn eigen religie daarmee in verband staat.

Titel cursus	Inleiding Islamitische Denkers uit Verleden en Heden
Literatuur	capita selecta van (vertaalde) primaire bronnen Abdullah Saeed, <i>Islamic Thought: An Introduction</i> (London: Routledge, 2006)

Beschrijving

Los van de traditionele islamitische wetenschappen is er altijd nog een ander domein van intellectuele activiteit geweest: het domein van het denken. Dit heeft de vorm aangenomen van drie elkaar overlappende punten binnen een epistemologische driehoek waarvan de drie punten met elkaar in verbinding staan en elkaar ook beïnvloeden: theologie (*kalām*), filosofie (*falsafa*), en mystiek (*‘irfān* en *taṣawwuf*). In deze cursus maken we kennis met een capita selecta van een aantal belangrijke theologische, filosofische en mystieke denkers uit het verleden. Ook gaan we in op de ‘moderniteit’, hoe het islamitisch denken veranderd is door de opkomst van moderne wetenschap en filosofie, en de opkomst van de moderne staat. In dat kader is er ook aandacht voor islamitisch sociaal en politiek denken in verleden en heden.

Leerdoelen

- De cursist maakt kennis met theologie, filosofie en mystiek binnen een islamitisch context en leert begrijpen hoe die drie epistemologische invalshoeken met elkaar in verbinding staan

- De cursist maakt via zowel primaire als secundaire bronnen kennis met een tiental vooraanstaande denkers uit het islamitische heden en verleden, kent hun belangrijkste ideeën en kan hun ideeën binnen hun specifieke context duiden
- De cursist begrijpt wat met het begrip ‘moderniteit’ bedoeld wordt in de context van het islamitisch denken, en hoe de opkomst van de ‘moderniteit’ een stempel gedrukt heeft op het islamitisch denken, en wat de belangrijkste punten van continuïteit en discontinuïteit zijn tussen het premoderne en moderne en hedendaagse denken.
- De cursist maakt kennis met het sociale en politieke denken van een aantal vooraanstaande denkers uit heden en verleden

Toetsing

De student schrijft een paper waarin hij een zelfgekozen specifieke denker of een specifiek vraagstuk nader uitdiept, met verwijzing naar een primaire bron en secundaire bronnen.

Titel cursus   Inleiding wereldreligies

Beschrijving

Voor het begrijpen van de historische dynamiek van de eigen religieuze traditie is het goed om ook het bredere plaatje van de historische ontwikkeling van de grote wereldreligies in ogenschouw te nemen. In deze cursus maakt de cursist globaal kennis van de grote religieuze tradities van de wereld, hun belangrijkste geloofs- en praktijkelementen, hun historische ontwikkeling en hedendaagse manifestaties.

Leerdoelen

- De cursist kent op hoofdlijnen de historische ontwikkeling van de grote religieuze tradities van de wereld, en kan deze relateren aan de islam
- De cursist begrijpt hoe religie verandert in wisselwerking met historische omstandigheden en een ‘discursive tradition’ is

Toetsing

De cursist sluit af met een paper over een zelfgekozen onderwerp in relatie tot de cursus.

Titel cursus   Waar ligt de grens tussen geloof en ongeloof?

Literatuur

Sherman Jackson, *On the Boundaries of Theological Tolerance in Islam: Abū Ḥāmid al-Ghazālī’s Fayṣal al-Tafriqa* (Oxford: Oxford University Press, 2002)

Beschrijving

De islamitische theologie kent van oudsher een aantal punten van meningsverschil, die tot de dag van vandaag tot verdeeldheid geleid hebben. Veel van die meningsverschillen hebben te maken met tekstbegrip: hoe moeten bepaalde teksten die over kernpunten van de geloofsleer gaan uitgelegd worden? Heeft God zich bijvoorbeeld daadwerkelijk op Zijn Troon gevestigd, heeft Hij werkelijk handen, en is de kosmos nu eeuwig of geschapen? Vallen de Mu‘tazilieten nu buiten de islam? En hoe zit het met de Ḥanbalieten die bepaalde zaken van geloofsleer wel erg letterlijk lijken te nemen? Hoe men die vragen heeft proberen te beantwoorden hangt weer samen met vraagstukken van hermeneutiek en epistemologie: hoe begrijpen we teksten, en op welke manier komen we tot zekere kennis? Middels een nauwkeurige lezing en bespreking van dit werk van de bekende geleerde Abū Ḥāmid al-Ghazālī (d. 1111) bekijken we een aantal van deze theologische geschilpunten, en de wijze waarop al-Ghazālī door het creëren van een breed hermeneutisch en epistemologisch kader de grens van het toelaatbare binnen het begrijpen van onze geloofsleer zo ver mogelijk probeert op te rekken en zo de islam zo inclusief mogelijk probeert te houden.

Leerdoelen

- De cursist ontwikkelt de vaardigheid om een klassiek islamitisch traktaat zelfstandig te lezen en te begrijpen
- De cursist leert te begrijpen wat de epistemologische en hermeneutische fundamenteen zijn voor theologische meningsverschillen
- De cursist leert te begrijpen waar al-Ghazālī de grens trekt tussen geloof en ongeloof en hoe dat samenhangt met de historische context van de auteur
- De student leert een verband leggen tussen de boodschap van al-Ghazālī en discussies over geloofsleer van vandaag de dag

Toetsing

De cursist sluit af met een essay waarin hij de relevantie van het besproken werk van Ghazālī de inhoud van het boek kernachtig weergeeft en blijkt geeft dat hij de essentie van het werk begrepen heeft.

Titel cursus

Islamitische Theologie en Theodicee

Literatuur

Sherman Jackson, *Islam and the Problem of Black Suffering* (Oxford: Oxford University Press, 2009)

Beschrijving

In deze cursus verkennen we samen wat verschillende islamitische theologische tradities ons te vertellen hebben over een urgent vraagstuk: waarom is er kwaad in de wereld en wat zegt dat ons over het bestaan en de eigenschappen van God? Aan de hand van het boek van Sherman Jackson maken we kennis met dit zogenaamde theodicee-vraagstuk vanuit een

urgente vraag die hij als African-American gesteld heeft: Kan ik in een God geloven die niets gedaan heeft tegen de transatlantische slavenhandel? Deze vraag wordt door de auteur beantwoordt vanuit vier verschillende islamitische stromingen in geloofsleer (Muʿtazilī, Ashʿarī, Māturīdī, Traditionisten). Dit werk geldt zodoende ook als een perfecte inleiding om het islamitische theologisch denken beter te begrijpen, en overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende stromingen beter op waarde te leren schatten.

Leerdoelen

- De cursist maakt kennis met de methodologische fundamenteën van vier verschillende islamitische stromingen in geloofsleer (Muʿtazilī, Ashʿarī, Māturīdī, Traditionisten)
- De cursist begrijpt hoe deze stromingen daardoor tot verschillende standpunten gekomen zijn aangaande de kwestie van theodicee
- De cursist begrijpt hoe de kwestie van theodicee nog steeds van belang is voor moslims in de huidige tijd

Toetsing

De cursist beargumenteert in een essay welke van de vier stromingen hij een meest overtuigend antwoord vindt hebben op het theodicee-vraagstuk.

Algemene culturele vorming

Om een volledig mens te worden is intieme kennis van de producten van de menselijke geest onontbeerlijk. De ervaring van het mens zijn, met alle complexe inwendige ervaringen en emoties die daarbij horen, hebben mensen door de eeuwen heen omgezet in artistieke producten. Kennis nemen van kunst is jezelf een inkijk verschaffen in de zielenroerselen van de ander. Uiteindelijk is dat de ultieme training in empathie, het werkelijk begrijpen van de ander –en daarmee jezelf- op een dieper niveau. De termen voor deze wetenschap, de *geesteswetenschappen* of de *humaniora* drukken deze queeste goed uit. Door het bestuderen van deze artistieke producten leren we het innerlijke leven van de ander beter kennen, leren we ons beter in de ander verplaatsen, onszelf beter te beheersen, en worden we zo werkelijk mens.

Titel Cursus   Capita selecta wereldliteratuur

Beschrijving

In deze cursus wordt kennis gemaakt met de grote namen, werken en thema's van de wereldliteratuur. De cursist leest een aantal tekstfragmenten zelfstandig, en wordt door kundige docenten verteld over leven en werken van de auteurs. Speciale aandacht is er voor leesstrategieën: hoe zorg je dat je het maximale haalt uit je leeservaring, waar moet je op letten wanneer je met een roman of een poëziebundel begint?

Leerdoelen

- De cursist weet een positie in te nemen in de discussie over de crisis van de geesteswetenschappen, en weet zelf te beargumenteren waarom het lezen van literatuur er wel of niet toe doet
- De cursist heeft een aantal 'leesstrategieën' geleerd, weet waar op te letten wanneer hij literatuur leest, is een vaardige lezer geworden van zowel proza als poëzie
- De cursist heeft globaal kennis van een aantal grote teksten uit de wereldliteratuur en een aantal schrijvers die als de grootste beschouwd worden
- De cursist is geprikkeld om zelfstandig verder te gaan met het ontdekken van de schatten van de wereldliteratuur
- De cursist leert presenteren over een auteur/werk die hij zelf gelezen heeft

Toetsing

De cursist sluit af met een literaire bespreking van één van de werken die in de cursus aan bod gekomen is.

Titel Cursus   Inleiding kunstgeschiedenis

Literatuur   E.H. Gombrich, *The Story of Art* (London: Phaidon Press, 2006)

Beschrijving

Door de eeuwen heen hebben mensen kunst voortgebracht, in een zoektocht naar schoonheid, waarheid en in een zoektocht naar het uitdrukken van hun diepere zielenroerselen. Het begrijpen van kunst brengt ons daarmee dichterbij het begrijpen van de mens. In deze cursus leer je beter kijken naar kunst zoals gemaakt door de eeuwen heen, leer je de grote lijnen van de geschiedenis van kunst kennen, en leer je verschillende antwoorden die geformuleerd zijn op de vraag 'wat is kunst en waarom is het belangrijk' kennen.

Leerdoelen

- De cursist is bekend met de belangrijkste ontwikkelingen in de kunstgeschiedenis
- De cursist kent globaal de historische en hedendaagse discussies over het doel en de zin van kunst
- De cursist heeft een aantal musea bezocht en weet waar hij bij museumbezoek op moet letten om het maximale uit zijn bezoek te halen

Toetsing

De cursist schrijft een verslag over de museumbezoeken die hij afgelegd heeft, met specifieke aandacht voor een kunstwerk, artiest of artistieke school die hem specifiek aangesproken heeft.

Titel cursus   Inleiding Global History

Beschrijving

In deze cursus staat een blik op de wereldgeschiedenis centraal, die de grotere verbanden tussen beschavingen en werelddelen inzichtelijk maakt, en voorbij eurocentrische narratieven van geschiedenis kijkt.

Titel cursus   Vrije leeslijst en eindreflectie

Als afsluiting van het gehele curriculum krijgt de cursist een laatste zelfstandige opdracht: hij kiest een werk naar keuze die op een of andere manier samenhangt met de hogere doelen van het programma en leest dit zelfstandig. Hij schrijft ook zelfstandig een analyse van dit werk, en verbindt daaraan een eindreflectie waarin hij beschrijft met welke leerdoelen hij voor zichzelf aan dit programma begonnen is, hoe het programma bijgedragen heeft aan zijn vorming in de vier deelgebieden, en hoe hij verwacht deze bagage mee te nemen in de rest van zijn leven. Deze reflectie vormt de afsluiting van het hele curriculum.

Sociale en Politieke Vorming

Titel cursus   Inleiding in het Sociale en Politieke Denken

Literatuur   Frans van Peperstraten, *Samenleving ter discussie: Een inleiding in de sociale filosofie* (Bussum: Coutinho, 1999)

Beschrijving

Ieder mens is onderdeel van een sociale en politieke orde. Over hoe die sociale en politieke orde vormgegeven dient te worden, wordt al over nagedacht sinds er sprake is van machtsrelaties tussen mensen. In deze cursus maakt de student kennis met de belangrijkste denkers over sociale en politieke orde uit heden en verleden. Ook voor islamitische denkers en hun wisselwerking met de Europese traditie is aandacht.

Leerdoelen

- de cursist is bekend met de belangrijkste sociale en politieke ideeën en bijbehorende denkers van de Klassieke Oudheid tot de moderniteit.
- De cursist weet zich reflectief te verhouden tot dit gedachtegoed en er zelf stelling in te nemen
- De cursist begrijpt hoe de sociale en politieke orde waar hij zelf deel van uit maakt mede gevormd is door dit intellectuele erfgoed.

Toetsing

De cursist sluit af met een verdiepende paper over een specifieke denker of casus naar keuze.

Titel cursus   Maatschappij en Politiek in Nederland en Europa

Beschrijving

Het denken waarmee kennis gemaakt is in de voorgaande cursus heeft natuurlijk ook een concrete uitwerking gekend in de rechtsstatelijke, bestuurlijke en democratische instituties op lokaal, nationaal en internationaal niveau. In deze cursus leren we de meest bepalende instituties op deze niveaus kennen, hun totstandkoming en hun hedendaagse rol. We leren hoe deze instituties werken, en hoe het maatschappelijk middenveld een rol speelt in de bemiddeling tussen burger en overheid. We bezoeken de Rotterdamse gemeenteraad, de Tweede Kamer, een ministerie en de belangrijkste. Ook is er aandacht voor de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen en sociologische trends in Nederland en Europa sinds het begin van de moderniteit.

Leerdoelen

- De cursist is bekend met de werking van de belangrijkste rechtsstatelijke, bestuurlijke en democratische instituties op lokaal, nationaal en Europees niveau
- De cursist begrijpt de rol die het maatschappelijk middenveld speelt als buffer tussen overheid en burger
- De cursist kent in grote lijnen belangrijke sociologische trends in Nederland en Europa sinds het begin van de moderniteit
- De cursist heeft een bezoek gebracht aan een aantal belangrijke rechtsstatelijke, bestuurlijke en democratische instituties

Toetsing

De cursist sluit af met een reflectieve paper over de werking van een institutie naar keuze.

Titel cursus   Een seculiere tijd?

Literatuur   Charles Taylor, *Een seculiere tijd* (Rotterdam: Lemniscaat, 2010)

Beschrijving

In deze cursus staat *Een seculiere tijd (A Secular Age)*, de moderne filosofische klassieker van de Canadese filosoof Charles Taylor centraal. In dit omvangrijke werk vertelt Charles Taylor het verhaal van de secularisering van de Latijns-christelijke wereld, welke culturele, religieuze en filosofische ontwikkelingen daaraan ten grondslag gelegen hebben, en wat voor consequenties het gehad heeft voor de beleving van religie in deze seculiere tijd. Hij legt uit hoe het geloof in God van axiomatisch tot een persoonlijke keuze werd, en hoe complex de culturele wortels zijn van wat we nu ‘seculier’ zijn gaan noemen. Aan de hand van dit werk analyseren we op welke wijze onze eigen leefomgeving ‘seculier’ is en wat dat betekent voor de plaats van de islam in deze seculiere leefomgeving.

Leerdoelen

- De cursist is bekend met verschillende definities van secularisme, de secularisatiethese en kritiek daarop
- De cursist begrijpt hoe de huidige seculiere politieke en maatschappelijke orde vorm gekregen heeft en welke culturele, religieuze en filosofische ontwikkelingen daaraan ten grondslag gelegen hebben
- De cursist kan zich kritisch verhouden tot verschillende definities van secularisme die ook in het “islamdebat” gebruikt worden
- De cursist weet de notie van een seculiere tijd te problematiseren, en aan te geven hoe religieuze elementen nog steeds subtiel aanwezig zijn in de sociale en politieke orde
- De cursist kan voor zichzelf stelling nemen over de plaats van de islam in deze seculiere tijd

- De cursist is in staat zelfstandig een filosofisch boek te bestuderen en zich er kritisch toe te verhouden

-

Toetsing

De cursist schrijft een kritische boekrecensie van Charles Taylor's *Een seculiere tijd*, en verbindt daarbij de belangrijkste punten van het werk met de islam en de islamitische wereld.

Semesterindeling

2017/2018

Semester I

start periode 1: maandag 4 september 2017 (week 36)

start periode 2: maandag 13 november 2017 (week 46)

Collegievrij: 25 december 2017 t/m 5 januari 2018 (week 52 en week 1)

Semester II

start periode 3: maandag 5 februari 2018 (week 6)

start periode 4: maandag 23 april 2018 (week 17)

2018/2019

Semester I

start periode 1: maandag 3 september 2018 (week 36)

start periode 2: maandag 5 november 2018 (week 45)

Collegievrij: 24 december 2018 t/m 4 januari 2019 (week 52 en week 1)

Semester II

start periode 3: maandag 4 februari 2019 (week 6)

start periode 4: maandag 22 april 2019 (week 17)

2019/2020

Semester I

Start periode 1: maandag 2 september 2019 (week 36)

Start periode 2: maandag 4 november 2019 (week 45)

Semester II

Star periode 3: maandag 3 februari 2020 (week 6)

Start periode 4: maandag 20 april 2020 (week 17)